

Magdalena Kozińska*

ORCID: 0000-0001-8767-6545

mkozin@sgh.waw.pl

Tomasz Jura**

ORCID: 0000-0001-7707-4700

tomaszfilipjura@gmail.com

Resolution i upadłość w sektorze bankowym na przykładzie Sberbank Europe AG¹

Streszczenie

Artykuł dotyczy problematyki związanej z upadłością Sberbank Europe AG. W dniu 24 lutego 2022 r. rozpoczęła się rosyjska inwazja na terytorium Ukrainy. W odpowiedzi państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz Unia Europejska nałożyły sankcje na Federację Rosyjską. Powiązania gospodarcze zostały poważnie zaburzone. Sberbank Europe AG z siedzibą w Wiedniu, którego właścicielem był Sberbank of Russia mający siedzibę w Moskwie, doświadczył poważnych problemów płynnościowych. Europejski Bank Centralny poinformował, że w jego ocenie Sberbank Europe AG i jego dwie spółki zależne w unii bankowej, Sberbank d.d. w Chorwacji i Sberbank banka d.d. w Słowenii są na progu upadłości lub prawdopodobnie upadną (ang. *failing or likely to fail*, FOLTF). Decyzję tę potwierdziła Jednolita Rada ds. Przymusowej Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji. W artykule scharakteryzowano sytuację finansową Sberbank Europe AG i jego spółek zależnych oraz działania podjęte przez instytucje sieci bezpieczeństwa w Unii Europejskiej, w Bośni i Hercegowinie oraz Serbii, zwracając szczególną uwagę na kwestie decyzji o uruchomieniu lub nieuruchomieniu procedury przymusowej restrukturyzacji (ang. *resolution*). Przedmiotem rozważań jest także wykorzystanie narzędzia *resolution*. Skomplikowany i nietożsamy układ reżimów prawnych w poszczególnych krajach działalności banków zależnych od Sberbanku Europe AG wymagał adekwatnych rozstrzygnięć w bardzo krótkim terminie.

Rozważania w artykule mogą stanowić podstawę do pogłębionych analiz, w tym ukierunkowanych na adekwatność rozwiązań przewidzianych w Dyrektywie BRR.

---

* Magdalena Kozińska – dr, adiunkt, Instytut Bankowości, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.

** Tomasz Jura – Uniwersytet Warszawski.

¹ Artykuł prezentuje prywatne opinie oraz poglądy autorów i nie powinien być interpretowany jako stanowisko instytucji, z którymi związani są autorzy artykułu. Autorzy wyrażają wdzięczność osobom, których cenne uwagi pozwoliły na udoskonalenie materiału, tj. Grzegorzowi Owczarkowi, Aleksandrze Placek oraz Filipowi Pilichowskiemu.

Słowa kluczowe: *resolution*, przymusowa restrukturyzacja, gwarantowanie depozytów, upadłość, likwidacja, kryzys bankowy, płynność, sieć bezpieczeństwa finansowego, BRRD, DGSD

JEL: E44, E58, F23, G01, G21, G33, G34, H12

Resolution and liquidation in the banking sector – the example of Sberbank Europe AG

Abstract

The article handles the issues related to the bankruptcy of Sberbank Europe AG. On February 24, 2022, the Russian invasion on the Ukrainian territory began. In response to this aggression, the Member States of the European Union and the European Union as such imposed sanctions on the Russian Federation. Economic ties were seriously disrupted. Vienna-based Sberbank Europe AG, owned by Moscow-based Sberbank of Russia, experienced severe liquidity problems. The European Central Bank announced that, in its opinion, Sberbank Europe AG and its two subsidiaries in the banking union, Sberbank d.d. in Croatia and Sberbank banka d.d. in Slovenia are failing or likely to fail (FOLTF). This decision was confirmed by the Single Resolution Board.

The article characterizes the financial situation of Sberbank Europe AG and its subsidiaries as well as actions taken by financial safety net institutions in the European Union, Bosnia and Herzegovina as well as Serbia, paying particular attention to the decisions to initiate or not to initiate the resolution procedure. The used resolution tools are also the subject of considerations. The complicated and not common system of legal regimes in individual countries where subsidiaries of Sberbank Europe AG operated required adequate solutions in a very short time.

The information and assessments in the article can be the basis for in-depth analyzes, including those focused on the adequacy of the solutions provided for in the BRR Directive.

Key words: resolution, deposit guarantee, bankruptcy, liquidation, banking crisis, liquidity, financial safety net, BRRD, DGSD

Wstęp

Wytyczne dotyczące rekomendowanego kształtu systemów *resolution* (FSB 2011) zostały opublikowane w 2011 r. jako jedna z lekcji z globalnego kryzysu bankowego (Pruski 2013, s. 30; Kozińska 2018b, s. 49). Ramy zarządzania kryzysowego w Unii Europejskiej (UE) zostały wprowadzone w 2014 r., a w Polsce implementowane w 2016 r. Podobne rozwiązania wdrażane są w innych krajach europejskich, nienależących do UE. Od tamtego czasu ustanowione sposoby zarządzania kryzysem bankowym wykorzystywane były co najmniej kilkakrotnie, np. w Austrii, Chorwacji, Dani, Hiszpanii, na Węgrzech czy we Włoszech². Doświadczenia w zakresie *resolution* ma również Polska³.

² Przegląd tych doświadczeń jest dostępny w: M. Kozińska, J. Michalewicz, J. Pycka, B. Zdanowicz (2020, s. 33–42).

³ Bankowy Fundusz Gwarancyjny do października 2022 r. przeprowadził 4 procesy *resolution*: w dwóch bankach spółdzielczych (Podkarpackim Bank Spółdzielczym w Sanoku, Banku Spółdzielczym w Przemkowie), jak również dwóch bankach komercyjnych (Idea Banku S.A. oraz Getin Noble Banku S.A.) (BFG 2022; Zaleska 2021, s. 65–66).

Występujące dotychczas kryzysy bankowe⁴ miały zazwyczaj charakter krajowy lub regionalny, a znaczącym wyjątkiem był globalny kryzys finansowy. Turbulencje na rynkach finansowych zapoczątkowane agresją Rosji na terytorium Ukrainy stały się przyczyną pierwszego transgranicznego kryzysu grupy bankowej Sberbank Europe AG działającej międzynarodowo⁵, po reformie ram zarządzania kryzysowego, zainspirowanej kryzysem 2007+. Podjęte w jego obliczu działania stanowią dobrą sposobność do analizy zasad działania europejskich ram *resolution* oraz ich wstępnej oceny.

Celem artykułu jest analiza kryzysu grupy bankowej Sberbank Europe AG⁶, którego przyczyną były konsekwencje działań militarnych Rosji w Ukrainie. W wyniku kryzysu wobec poszczególnych spółek z grupy wdrożone zostały działania z zakresu *resolution* lub zdecydowano o zaprzestaniu ich działalności. Decyzje te jednak odzwierciedlają specyficzne uwarunkowania prawno-formalne oraz instytucjonalne, które mają zastosowanie w poszczególnych jurysdykcjach. Możliwość ich oceny w ramach praktycznego stosowania ram zarządzania kryzysowego daje możliwość wstępnej oceny obowiązującego systemu zarządzania kryzysowego w Europie.

1. Grupa Sberbank i jej działalność w Europie

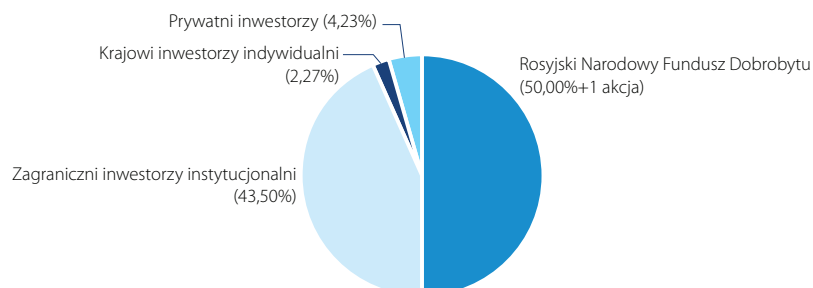
Podmiotem dominującym w całej grupie bankowej Sberbank jest Sberbank of Russia – SBRF (ros. Сбербанк России/Zbierbank Rassii), którego historia sięga 1841 r. Sam podmiot o nazwie Sberbank of Russia powstał w 1991 r. Siedziba główna banku znajduje się w Moskwie (Sberbank Europe AG 2022b). Oferuje on szeroką gamę produktów i usług z zakresu bankowości detalicznej oraz korporacyjnej. Prowadzi także aktywną działalność na rynkach kapitałowych.

Sberbank of Russia jest największym bankiem działającym na terenie Rosji obsługującym ponad 100 mln klientów (Sberbank of Russia 2021a). Jednocześnie jest bankiem zdominowanym przez akcjonariat państwowy – pakiet kontrolny nad bankiem posiada pośrednio Ministerstwo Finansów Federacji Rosyjskiej, które zarządza Rosyjskim Narodowym Funduszem Dobrobytu, w rękach którego skupiona jest większość akcji banku.

⁴ Pod pojęciem kryzysu rozumiemy sytuację, w której zaburzone jest funkcjonowanie instytucji. W artykule pojęcie to nie odnosi się do napięć czy wyzwań, z którymi mierzą się czasem instytucje, np. związanych z zaostrzeniem wykładni prawa w zakresie legalności udzielania kredytów denominowanych w walucie obcej. Szerzej o tym problemie zob. T. Jura (2021).

⁵ Choć Banco Popular Espanol, którego *resolution* przeprowadzono w 2017 r., posiadał aktywa za granicami Hiszpanii, to nie podejmowano wobec nich działań z zakresu *resolution* ani nie likwidowano ich (Kościńska 2017; Kościńska 2019a).

⁶ W związku z faktem, że Sberbank Switzerland AG nie wchodził w skład grupy Sberbank Europe AG, sytuacja tego podmiotu i podjęte wobec niego działania nie są tematem niniejszego opracowania. Z doniesień prasowych wiadomo jednak, że wobec tego podmiotu zastosowano „środek zaradczy” w postaci odroczenia terminów wymagalności depozytów o 60 dni oraz wprowadzenia ograniczeń w innych płatnościach (Swissinfo 2022).

Rysunek 1. Struktura własnościowa Sberbank of Russia

Źródło: Sberbank of Russia (2021a).

W Rosji SBRF działa w strukturze organizacyjnej 11 banków regionalnych i ponad 14 tys. oddziałów bankowych. Grupa Sberbank działa także na rynkach zagranicznych będąc obecna w 18 krajach (dane na koniec 2020 r.) (Sberbank of Russia 2021c). Zakres geograficzny działalności został przedstawiony na rysunku 2.

Rysunek 2. Zasięg występowania grupy Sberbank

Źródło: Sberbank Europe AG (2022a).

Akcje Sberbank of Russia notowane są na giełdzie w Moskwie, a także na londyńskiej giełdzie papierów wartościowych. Od początku 2022 r. do końca lutego 2022 r. ich wycena spadła o 99,72% do około jednego pensa (rys. 3).

Rysunek 3. Notowania akcji SBRF na London Stock Exchange w okresie od 22 września 2021 r. do 22 marca 2022 r.

Źródło: LSE (2022).

Podmiotem, za pośrednictwem którego bank prowadził przeważającą część działalności w Europie, był Sberbank Europe AG, który powstał w 2012 r. w wyniku przejęcia przez Sberbank of Russia 100% akcji Volksbank International AG (Sberbank Europe AG 2012). Po rebrandingu podmiot kontynuował działalność pod nazwą Sberbank Europe AG. Jego siedzibą był Wiedeń (Austria).

Do czasu kryzysu w 2022 r. Sberbank Europe AG (SBEU) działał jako holding pozostałych spółek zależnych obecnych na rynku Europy Środkowo-Wschodniej (z wyłączeniem Białorusi, Szwajcarii i Ukrainy, gdzie działały odrębne podmioty, stanowiące spółki zależne Sberbank of Russia). W konsekwencji, SBEU był właścicielem 100% akcji spółek zależnych będących instytucjami kredytowymi operującymi w:

- 1) Bośni i Hercegowinie,
- 2) Chorwacji,
- 3) Czechach,
- 4) Serbii,
- 5) Słowenii oraz
- 6) na Węgrzech.

SBEU prowadził także działalność w Niemczech, jednak w formie oddziału (ang. *branch*), a nie odrębnej spółki zależnej (ang. *subsidiary*).

W porównaniu ze spółką-matką, SBEU charakteryzował się znacznie mniejszą skalą działalności, a do czasu kryzysu obsługiwał kilkaset tysięcy klientów głównie w segmencie bankowości detalicznej i korporacyjnej (w tym ok. 200 tys. klientów w samej unii bankowej: ok. 65 tys. klientów w Austrii, 84 tys. w Chorwacji i 49 tys. w Słowenii), prowadząc ponad 180 oddziałów i zatrudniając prawie 4000 pracowników (SRB 2022f). Łączne aktywa SBEU wynosiły 13,64 mld euro (stan na 31 grudnia 2020 r.), z czego 6,82 mld euro było zlokalizowane w krajach unii bankowej (Sberbank Europe AG 2021a; SRB 2022f). Natomiast udziały SBEU w austriackim rynku

bankowości detalicznej, korporacyjnej oraz rynku obsługi podmiotów na rynkach kapitałowych były znikome (SRB 2022c).

Sberbank Europe AG jako unijna instytucja dominująca podlegał wymogom regulacyjnym na poziomie skonsolidowanym grupy określonym w art. 11 i nast. CRR (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013). Pozycję kapitałową i finansową przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Skonsolidowane dane dotyczące sytuacji kapitałowej i finansowej Sberbank Europe AG (tys. euro)

Pozycja	2019	2020
Kapitał Tier I (T1)	1 344 681	1 417 627
Kapitał podstawowy Tier 1 (CET1)	1 344 573	1 417 531
Kapitał dodatkowy Tier 1 (AT1)	108	95
Kapitał Tier II (T2)	286 795	221 689
Fundusze własne	1 631 477	1 639 315
Wskaźnik adekwatności kapitałowej (%)	20,19	20,55
Suma bilansowa (mld euro)	12,1	12,9
Wynik finansowy (mln euro)	40,6	-13,6
ROE (%)	2,74	-0,92
Marża odsetkowa netto (%)	2,28	1,99
C/I (%)	75,94	82,14
NPL (%)	3,87	3,51

Źródło: Sberbank Europe AG (2021b), EBC (2022).

Podstawowe dane finansowe dotyczące spółek zależnych Sberbank Europe AG zostały podsumowane w tabeli 2.

Z punktu widzenia oceny sytuacji finansowej istotne znaczenie ma fakt, że w listopadzie 2021 r. Sberbank Europe AG zawarł umowę zbycia akcji podmiotów zależnych operujących w państwach członkowskich UE:

- 1) Chorwacja – Sberbank d.d.,
- 2) Słowenia – Sberbank banka d.d.,
- 3) Węgry – Sberbank Magyarország Zrt.

oraz w państwach nienależących do UE:

- 1) Bośnia i Hercegowina – Sberbank BH d.d. Sarajevo oraz Sberbank a.d. Banja Luka,
- 2) Serbia – Sberbank Srbija a.d. Beograd.

Tabela 2. Najważniejsze dane finansowe dotyczące spółek zależnych Sberbank Europe AG

Wyszczególnienie	Nazwa banku i kraj						
	Sberbank a.d. Banja Luka	Sberbank BH d.d.	Sberbank d.d.	Sberbank CZ, a.s.	Sberbank Srbija a.d.	Sberbank banka d.d.	Sberbank Magyarorszag Zrt.
	Bośnia i Hercegowina	Bośnia i Hercegowina	Chorwacja	Czechy	Serbia	Słowenia	Węgry
Suma bilansowa (mln euro)	549,9	779,4	1 464,7	3 404,5	1 651,4	1 839,2	1 407,5
Wynik finansowy (mln euro)	9,3	3,5	-4,7	0,719	15,0	0,965	-3,2
ROE (%)	13,66	3,67	-2,99	0,20	6,66	0,53	-2,45
Marża odsetkowa netto (%)	3,29	2,71	2,48	1,75	2,39	1,66	2,36
C/I (%)	59,05	55,87	80,81	71,42	42,29	71,06	80,18
NPL (%)	3,37	4,59	4,80	2,14	3,60 (na koniec 2020 r.)	5,35	4,00
LCR (%)	234,74 (na koniec 2020 r.)	172,59	194,78	189,70	154,29 (na koniec 2020 r.)	208,00	357,89
Współczynnik adekwatności kapitałowej (%)	17,58	17,89	17,78	17,24	25,12 (na koniec 2020 r.)	19,8	20,97
Data sprawozdania	koniec 2021 r.	koniec 2020 r.	koniec 2020 r.	koniec 2020 r.	koniec 2021 r.	koniec 2020 r.	koniec 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeglądu sprawozdań finansowych.

Umowę zawarto z Agri Europe Cyprus Limited (holding finansowy z siedzibą na Cyprze, który miał przejąć spółki zależne w Chorwacji oraz na Węgrzech), Gorenjska Banka d.d., Kranj (bank komercyjny z siedzibą w Słowenii, który miał przejąć spółkę zależną w tym kraju) oraz AIK Banka a.d. Beograd (bank komercyjny z siedzibą w Serbii, który miał przejąć serbskie aktywa SBEU). Ze względu na wymagane zgody odpowiednich organów nadzoru finalizacji transakcji oczekiwano w 2022 r. (Sberbank of Russia 2021b). Decyzja o sprzedaży wymienionych aktywów była argumentowana potrzebą skupienia się na kluczowych dla SBEU rynkach i poszerzeniu modelu biznesowego. Czeski podmiot zależny Sberbank CZ a.s. miał kontynuować działalność w dotychczasowej formie, a SBEU pozostawał dla niego podmiotem dominującym (Sberbank Europe AG 2021b).

2. Sieć bezpieczeństwa finansowego a działalność Sberbank Europe AG oraz jego spółek zależnych

Sieć bezpieczeństwa finansowego definiowana jest jako ogół regulacji prawnych i instytucji mających chronić system przed destabilizacją (Alińska 2012, s. 87–99; Capiga, Gradoń, Szustak 2018, s. 9–28)⁷. Na sieć bezpieczeństwa finansowego składają się instytucje, których rolą jest stabilizowanie systemu finansowego, jak również minimalizowanie skutków materializacji występujących w tym systemie rodzajów ryzyka. Należą do niej m.in. nadzorca, bank centralny, gwarant depozytów, organ przymusowej restrukturyzacji czy ministerstwo finansów⁸.

Sberbank Europe AG prowadził działalność na podstawie licencji bankowej wydanej przez austriackiego nadzorcę, tj. Financial Market Supervisory Authority z siedzibą w Wiedniu (Finanzmarktaufsicht – FMA).

Austria jest państwem uczestniczącym w unii bankowej⁹. W związku z tym, SBEU był jednym z siedmiu austriackich banków nadzorowanych bezpośrednio przez Eu-

⁷ Przegląd definicji pojęcia sieci bezpieczeństwa finansowego i rozważania w tym zakresie zaprezentowano w Kozińska (2021).

⁸ Analiza roli poszczególnych organów została przeprowadzona m.in. w następujących pozycjach: Oziębala (2020), Kozińska (2021), Kozińska (2018b), Kozińska (2019b), Kozińska (2018a), Zdanicz (2007).

⁹ Unia bankowa oznacza zintegrowane ramy prawne dla rynku finansowego w UE. Koncepcja unii bankowej wpisuje się w szerszy projekt docelowej Unii Gospodarczej i Walutowej. W ramach projektu unii bankowej zostały wyodrębnione trzy zazębiające się filary:

- Filar I: Jednolity mechanizm nadzorczy (ang. *Single Supervisory Mechanism, SSM*) – nadzór bankowy zrealizowany przez powierzenie Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególnych zadań w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi.
- Filar II: Jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (ang. *Single Resolution Mechanism, SRM*) – zrealizowany przez ustanowienie jednolitych zasad i jednolitej procedury restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i niektórych firm inwestycyjnych w ramach jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji dla uczestniczących państw członkowskich, w kontekście jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej

ropejski Bank Centralny (EBC) w ramach I filaru unii bankowej. EBC objął bezpośredni nadzór nad SBEU w 2014 r., kiedy przejął odpowiedzialność za nadzór nad systemowo ważnymi instytucjami w ramach Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego¹⁰. Bank został uznany wówczas za znaczący ze względu na zakres jego działalności transgranicznej (EBC 2022).

W związku z objęciem Sberbank Europe AG nadzorem EBC, jego głównym organem *resolution* była Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (ang. *Single Resolution Board*, SRB). Jej działania były wspierane przez krajowy organ *resolution*, tj. FMA. Jednym z takich działań było opracowanie planu *resolution*, który przewidywał, że likwidacja SBEU w ramach standardowego postępowania upadłościowego może być niewiarygodna ze względu na powiązania z innymi podmiotami działającymi w innych krajach (SRB 2022c). Jako preferowane narzędzie *resolution* dla grupy *resolution* SBEU przyjęto *bail-in* na poziomie spółki-matki SBEU (strategia *Single Point of Entry* – SPE) (SRB 2022b). Z powodu braku III filaru w unii bankowej, tj. wspólnego systemu gwarantowania depozytów, odpowiedzialność za ewentualną wypłatę depozytów zgromadzonych w Sberbank w Austrii ponosił krajowy gwarant depozytów¹¹.

W podobnych uwarunkowaniach instytucjonalnych działały do kryzysu z 2022 r. spółki zależne SBEU w Chorwacji¹² i Słowenii, które – podobnie jak Austria – są

---

likwidacji, scentralizowane uprawnienia w zakresie prowadzenia restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zostały ustanowione i powierzone Jednolitej Radzie ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji.

- Filar III: Europejski system ubezpieczenia depozytów (ang. *European Deposit Insurance Scheme*, EDIS) – niezrealizowany w pełni, ponieważ nie funkcjonuje jednolity system gwarantowania depozytów w ramach unii bankowej. Do tej pory zostały wprowadzone przepisy i procedury dotyczące ustanawiania i funkcjonowania systemów gwarancji depozytów.

Źródło: Zaleska (2015 s. 13–34).

¹⁰ Jednolity Mechanizm Nadzorczy opiera się na współpracy między EBC a właściwymi organami krajowymi (*national competent authorities*, NCAs) w każdym państwie należącym do unii bankowej. Organy krajowe są bezpośrednio odpowiedzialne za nadzór nad mniej znaczącymi instytucjami (*less significant institutions*, LSIs). Ponadto, EBC we współpracy z właściwymi organami krajowymi bezpośrednio nadzoruje instytucje istotne za pośrednictwem wspólnych z zespołów nadzorczych (*Joint Supervisory Teams*, JSTs), które odpowiadają za bieżący nadzór nad tymi instytucjami. Do zadań zespołów należy w szczególności bieżąca ocena profili ryzyka, wypłacalności i płynności instytucji oraz przygotowanie projektów decyzji, które mają być przedstawiane Radzie ds. Nadzoru. EBC wydaje właściwym organom krajowym zalecenia, wytyczne lub ogólne instrukcje, zgodnie z którymi organy te wykonują zadania będące w gestii właściwego organu państwa członkowskiego. Przedstawiciele właściwych organów krajowych zasiadają w Radzie Nadzoru. W przypadku, gdy właściwy organ krajowy nie jest bankiem centralnym danego państwa, przedstawiciel krajowego banku centralnego również może zasiadać w Radzie Nadzoru, dysponując razem z przedstawicielem właściwego organu krajowego jednym głosem.

¹¹ W Austrii funkcjonuje kilka systemów gwarancji depozytów (ang. *deposit insurance scheme*, DGS). Za ubezpieczenie depozytów w Sberbank Europe AG odpowiadała Einlagensicherung AUSTRIA Ges.m.b.H. (ESA). Źródło: FMA (2022b).

¹² Chorwacja jest krajem uczestniczącym w unii bankowej, choć nie jest jeszcze członkiem strefy euro. Uczestnictwo w unii bankowej jest elementem etapu przygotowawczego Chorwacji do przyjęcia euro i opiera się na tzw. bliskiej współpracy między EBC a Chorwacją. Źródło: EBC (2020).

państwami uczestniczącymi w unii bankowej. Bezpośrednim nadzorcą działających w tych krajach spółek zależnych był EBC, a głównym organem *resolution* – SRB. Funkcję lokalnego nadzorca pełni w tych krajach bank centralny (odpowiednio: Hrvatska narodna banka (HNB) w Chorwacji oraz Banka Slovenije (BS) w Słowenii). Te same organy pełnią również funkcję krajowych organów *resolution*. Gwarantowanie depozytów pozostawało w gestii lokalnych gwarantów, tj. Hrvatska agencija za osiguranje depozita¹³ w Chorwacji oraz Banka Slovenije w Słowenii (Kozzińska 2021, s. 193, 246).

Spółki zależne Sberbank Europe AG w Czechach i na Węgrzech działały poza ramami instytucjonalnymi unii bankowej, ponieważ kraje te nie są jej uczestnikami. Oznacza to, że nadzór nad ich bieżącą działalnością, jak również działania w zakresie *resolution*, prowadziły wyłącznie organy krajowe. W obu tych krajach funkcja nadzorca oraz organu *resolution* umiejscowiona jest w banku centralnym (Czeska Narodna Banka (CNB) w Czechach oraz Magyar Nemzeti Bank (MNB) na Węgrzech). Depozyty zgromadzone w czeskiej i węgierskiej spółce zależnej były gwarantowane przez lokalnych gwarantów (tj. Garanční systém finančního trhu (GSFT) w Czechach oraz Az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) na Węgrzech) (Kozzińska 2021, s. 197, 215).

Pozostałe spółki zależne Sberbank Europe AG działały poza Unią Europejską (w tzw. krajach trzecich), czyli w Bośni i Hercegowinie oraz w Serbii. Pełną odpowiedzialność za nadzór nad ich działalnością ponosiły organy lokalne. Nadzór oraz obowiązki związane z *resolution* w Bośni i Hercegowinie pełnią dwa organy, tj. Federation of Bosnia and Herzegovina Banking Agency (FBA) oraz Banking Agency of Republika Srpska (BARS)¹⁴, natomiast w Serbii bank centralny, tj. Narodna banka Srbije (NBS)¹⁵. W krajach tych działają również krajowi gwarantcy depozytów.

Ramy instytucjonalne zarządzania kryzysowego w każdym z krajów, w którym działalność prowadził Sberbank Europe AG i jego spółki zależne, zostały przedstawione w tabeli 3.

¹³ Oprócz funkcji gwaranta depozytów instytucja ta pełni również funkcję instytucji wdrażającej decyzje z zakresu *resolution* powzięte przez bank centralny.

¹⁴ Zakres ich działania wynika z podziału Bośni i Hercegowiny na dwie autonomiczne jednostki administracyjne (Federację Bośni i Hercegowiny oraz Republikę Serbską).

¹⁵ W Bośni i Hercegowinie nadzorca mają uprawnienia o charakterze uprawnień organów *resolution*, które oceniane są przez EBA jako w większości ekwiwalentne z unijnymi (ang. *largely equivalent*). W Serbii również organy mają uprawnienia *resolution*. Należy zaznaczyć, że choć posiadane przez organy uprawnienia są podobne do unijnych, to jednak w krajach tych nie ma zastosowania BRRD. Uprawnienia te zostały wdrożone przez te kraje samodzielnie i niezależnie od BRRD. Źródło: EBA (2020), EBA (2021a).

Tabela 3. Organy sieci bezpieczeństwa finansowego w krajach działania Sberbank Europe AG

Państwo podmiotu zależnego	Organ nadzoru	Organ <i>resolution</i>	System gwarantowania depozytów
Austria	Unia bankowa: European Central Bank (EBC) Krajowy: Finanzmarktaufsicht (FMA)	Unia bankowa: Single Resolution Board (SRB) Krajowy: FMA	W przypadku Sberbank Europe AG: Einlagensicherung AUSTRIA Ges.m.b.H.
Bośnia i Hercegowina (dla Sberbank a.d. Banja Luka)	Agencja za Bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine	Agencja za Bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine	Agencja za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
Bośnia i Hercegowina (dla Sberbank BH d.d. Sarajevo)	Agencja za bankarstvo Republike Srpske	Agencja za bankarstvo Republike Srpske	Agencja za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
Chorwacja	Unia bankowa: EBC Krajowy: Hrvatska narodna banka (HNB)	Unia bankowa: SRB Krajowy: HNB	Hrvatska agencija za osiguranje depozita
Czechy	Czeska Narodna Banka (CNB)	CNB	Garanční systém finančního trhu
Serbia	Narodna banka Srbije (NBS)	NBS	Агенција за осигурање депозита – pol. Agencja Ubezpieczenia Depozytów
Słowenia	Unia bankowa: EBC Krajowy: Banka Slovenije (BS)	Unia bankowa: SRB Krajowy: BS	BS
Węgry	Magyar Nemzeti Bank (MNB)	MNB	Országos Betétbiztosítási Alap

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeglądu stron internetowych organów sieci bezpieczeństwa finansowego oraz Kozińska (2021, s. 193, 197, 215, 246).

3. Przebieg działań z zakresu zarządzania kryzysowego w SBEU oraz spółkach zależnych grupy SBEU

Przyczyną kryzysu grupy Sberbank Europe AG były przede wszystkim problemy płynnościowe. SBEU i jego spółki zależne doświadczyły znacznych odpływów depozytów w wyniku materializacji ryzyka reputacyjnego zapoczątkowanej przez inwazję wojsk rosyjskich na Ukrainę (EBC 2022). Istotne znaczenie dla pozycji płynnościowej podmiotu i jego spółek zależnych miały także sankcje nałożone na rosyjskie banki przez Stany Zjednoczone, które wykluczyły go z dostępu do finansowania w dolarze amerykańskim (HNB 2022a). Jednocześnie spółka-matka nie mogła wspierać płynnościowo SBEU ze względu na zastosowane przez bank centralny Rosji ograniczenia w transferze kapitałów poza granice państwa (podczas gdy takie wsparcie było podstawowym elementem przewidzianym w uruchomionym przez Bank planie naprawy) (Sberbank of Russia 2022), a SBEU nie był w stanie pozyskać środków samodzielnie¹⁶. Powodowało to, że zagrożona była zarówno zdolność do obsługi bieżących zobowiązań, jak również możliwość odbudowy pozycji płynnościowej na poziomie grupy Sberbank Europe AG oraz w poszczególnych spółkach zależnych. Pierwotną przyczyną i przesłanką podejmowanych działań sanacyjnych były zatem problemy płynnościowe. Należy podkreślić, że problemy te wystąpiły w podmiocie, którego sytuacja kapitałowa (wypłacalność) nie budziła zastrzeżeń, a normy adekwatności kapitałowej były spełnione. Taka sytuacja nie wyklucza jednak możliwości podjęcia działań wobec banku. Zgodnie bowiem z BRRD, instytucja może zostać oceniona jako upadająca lub zagrożona upadłością (ang. *failing or likely to fail*, FOLTF) również wtedy, kiedy zagrożone jest jedynie regulowanie przez nią bieżących zobowiązań i jest to samodzielna przesłanka oceny FOLTF.

3.1. Działania na terenie unii bankowej

Europejski Bank Centralny 28 lutego 2022 r. poinformował, że w jego ocenie SBEU i jego dwie spółki zależne w unii bankowej, Sberbank d.d. w Chorwacji i Sberbank banka d.d. w Słowenii są na progu upadłości lub prawdopodobnie upadną z powodu pogorszenia się ich sytuacji płynnościowej. Jak ocenił EBC, w najbliższej przyszłości

¹⁶ Nie są dostępne informacje na temat ewentualnego dostępu banku do wsparcia płynnościowego ze strony austriackiego banku centralnego. Co do zasady, udzielenie awaryjnego wsparcia płynnościowego (ang. *Emergency Liquidity Assistance*, ELA) przez bank centralny w ramach pełnienia funkcji pożyczkodawcy ostatniej instancji (ang. *Lender of Last Resort*, LoLR) możliwe jest po spełnieniu kilku warunków, m.in. przejściowy/tymczasowy charakter problemów płynnościowych, wypłacalność instytucji oraz dysponowanie odpowiednim zabezpieczeniem. Ponadto decyzja o udzieleniu awaryjnego wsparcia płynnościowego leży w wyłącznej gestii banku centralnego, który podejmuje w tym zakresie własną, niezależną ocenę (Kościńska, Michalewicz, Zdanowicz 2021). W tym przypadku należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że skłonność banków centralnych do udzielenia wsparcia mogła być niska ze względu na właściciela banku. Udzielenie ELA oznaczałoby bowiem wspieranie rosyjskiego kapitału, a więc wspieranie działalności podmiotu, którego zyski mogłyby być wykorzystywane do finansowania działań militarnych Rosji przeciwko Ukrainie.

banki te prawdopodobnie nie będą w stanie obsługiwać swoich długów i innych zobowiązań (EBC 2022). Tego samego dnia SRB również poinformowała o podjęciu decyzji (na podstawie wstępnej wyceny – ang. *provisional valuation* – przeprowadzonej przez SRB (SRB 2022c)), zgodnie z którą SBEU w Austrii i jego spółki zależne w Chorwacji (Sberbank dd) i Słowenii (Sberbank banka dd) są na progu upadłości lub mogą upaść z powodu gwałtownego pogorszenia się ich sytuacji płynnościowej, potwierdzając ocenę EBC. Jednocześnie SRB zdecydowała o zastosowaniu wobec trzech wskazanych banków instrumentu moratorium do końca 1 marca 2022 r. (FMA 2022a), co oznaczało zawieszenie (SRB 2022f):

- wszelkich płatności i zobowiązań do dostawy w związku z jakimkolwiek kontraktem, którego stroną był Sberbank Europe AG lub jego spółki zależne w unii bankowej, z wyjątkiem płatności i zobowiązań wobec systemów płatniczych, CCPs oraz banków centralnych;
- prawa do egzekwowania przysługującego zabezpieczenia w odniesieniu do wszystkich aktywów posiadanych przez podmioty, wobec których wdrożono moratorium;
- prawa do rozwiązania umowy przez jakikolwiek podmiot będący stroną umowy z Sberbank Europe AG oraz jego spółki zależne w Chorwacji i Słowenii.

Decyzja SRB o wprowadzeniu moratorium podlegała wdrożeniu przez krajowe organy *resolution* w Austrii (FMA 2022a), Chorwacji i Słowenii w formie krajowych decyzji administracyjnych.

Zastosowanie moratorium pozwoliło na zatrzymanie odpływu środków z banków na ograniczony czas, celem oceny sytuacji banku oraz przygotowania rozwiązania kryzysu wynikającego z utraty płynności. Z instrumentu moratorium, zgodnie z przepisami krajowymi, wyłączono:

- w Austrii wypłaty depozytów kwalifikowanych do wysokości 100 euro dziennie (FMA 2022a);
- w Chorwacji wypłaty depozytów kwalifikowanych do wysokości 7280 kun dziennie (HNB 2022a);
- w Słowenii płatności kartami (BS 2022).

W komunikatach krajowych organów *resolution* podkreślano, że niezależnie od decyzji, które zostaną podjęte przez SRB, depozyty zgromadzone w krajowych podmiotach są objęte gwarancjami do równowartości 100 tys. euro. Ochrona ta miała istotne znaczenie, bowiem większość zgromadzonych depozytów w zagrożonych bankach była objęta ochroną, np. w spółce zależnej SBEU na Chorwacji udział depozytów gwarantowanych w całkowitej kwocie zgromadzonych depozytów wyniósł ponad 90% (HNB 2022a).

W trakcie obowiązywania moratorium, tj. jeszcze 1 marca 2022 r., podjęto decyzje dotyczące dalszych losów Sberbank Europe AG i spółek zależnych w Chorwacji i Słowenii. W przypadku austriackiej spółki dominującej uznano, że bank nie pełni krytycznych funkcji i że jego likwidacja zgodnie z krajowymi procedurami upadłościowymi nie będzie miała negatywnego wpływu na stabilność finansową lub

gospodarkę w Austrii (choć podmiot był uznawany za istotny w rozumieniu Rozporządzenia powierzającemu EBC zadania w zakresie nadzoru (SRB 2022c; Rozporządzenie Rady (UE) nr 1024/2013)). Austriacki FMA wydał jednocześnie decyzję administracyjną zakazującą bankowi kontynuacji działalności oraz wyznaczył audytora (będącego jednocześnie rządowym komisarzem (niem. *Regierungskommissär*). Jego zadaniem była bieżąca analiza sytuacji podmiotu, jak również identyfikacja momentu jego niewypłacalności¹⁷. Zgodnie z komunikatem FMA, działania likwidacyjne mają zostać zakończone do końca 2022 r.

Jednocześnie działania FMA wiązały się z uruchomieniem (w ciągu 10 dni roboczych¹⁸) wypłaty depozytów gwarantowanych przez jeden z austriackich gwarantów – Einlagensicherung Austria – ESA. Gwarant ten realizował wypłaty zgromadzone zarówno w SBEU, jak i jego niemieckim oddziale (EBC 2022). W związku z faktem, że większość klientów Sberbank Europe AG pochodziła z Niemiec, ESA nawiązał operacyjną współpracę z jednym z niemieckich systemów gwarantowania depozytów (Entschädigungseinrichtung deutscher Banken, EdB), który odpowiada za techniczną realizację wypłat niemieckim klientom (ESA 2022a). Oszacowano, że w sumie austriacki gwarant będzie musiał wypłacić ok. 947 mln euro, podczas gdy środki zgromadzone na odpowiednim funduszu na koniec 2021 r. wynosiły 434 mln euro (EBA 2022)¹⁹.

Zgodnie z informacją przedstawioną przez ESA na 30 marca 2022 r. wypłaty w kwocie 891 mln euro (94% kwoty objętych gwarancjami) odebrało 25,9 tys. klientów (74% uprawnionych) (ESA 2022b). Natomiast w maju 2022 r. stwierdzono, że wdrożone działania pozwolą na spłatę wszystkich wierzycieli Banku, łącznie z zaspokojeniem FMA (FMA 2022c).

W odniesieniu do spółki zależnej w Chorwacji SRB podjęła decyzję o uruchomieniu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (wdrażanej przez organy krajowe), w ramach której chorwacki Bank został przejęty za cenę 71 mln kun (SRB 2022b) przez Hrvatska Poštanska Banka d.d. w formie transferu 100% akcji banku w likwidacji do banku przejmującego, który jest szóstym podmiotem na rynku bankowym Chorwacji według wartości aktywów, a jego dominującym akcjonariuszem jest

¹⁷ W momencie decyzji o uruchomieniu działań – jak wskazano wyżej – SBEU był bowiem wypłacalny, a zakazanie kontynuacji działalności wynikało jedynie z utraty płynności. Utrata płynności nie jest jednak zazwyczaj (w większości krajów – również Austrii) formalną przesłanką ogłoszenia upadłości zgodnie z prawem upadłościowym. Sytuacja ta ukazuje brak pełnej spójności między różnymi reżimami sanacyjno-likwidacyjnymi, którym mogą podlegać banki. Problem ten został dostrzeżony przez praktyków i teoretyków (np. Koziańska, Michalewicz, Pycka, Zdanowicz 2020). Oczekiwane jest jego rozwiązanie przy kolejnej nowelizacji ram zarządzania kryzysowego w UE.

¹⁸ Od 1 stycznia 2024 r. docelowo okres ten ma zostać skrócony do 7 dni roboczych (Federal Act on Deposit Guarantee Schemes and Investor Compensation in Credit Institutions).

¹⁹ Nie podano informacji, w jaki sposób sfinansowano wypłatę, jednak warto wskazać, że zgodnie z obowiązującą Dyrektywą DGS, zgromadzone *ex ante* składki banków nie są jedynym źródłem finansowania wypłat depozytów gwarantowanych. Gwarami mają możliwość pobrania dodatkowych, nadzwyczajnych składek *ex post*, zaciągnięcia pożyczek u innych gwarantów lub emisji długu. Niektóre systemy gwarantowania depozytów mogą również liczyć na krótkoterminowe wsparcie ze strony banków centralnych, które jest spłacane ze składek wniesionych później przez banki (Gospodarowicz 2015).

chorwacki rząd. Zgodnie z przyjętym wcześniej planem *resolution* działanie to nie było podstawowym preferowanym narzędziem rozwiązania problemu gdyż sprzedaż Banku stanowiła strategię alternatywną (SRB 2022b). Zgodnie z decyzją SRB do czasu ustanowienia nowych władz w Sberbank d.d., funkcje organów zarządczych będzie pełnił *Resolution Management Board* (HNB 2022b, HNB 2022c).

Podobny sposób postępowania przyjęto w odniesieniu do spółki zależnej działającej w Słowenii, która w ramach procesu *resolution* została przejęta za 5,1 mln euro (SRB 2022b) przez Nova Ljubljanska banka d.d. będącą największą grupą bankową działającą w Słowenii (SRB 2022d), w której rząd słoweński ma 25% udział w kapitale akcyjnym (Nova Ljubljanska banka d.d. 2022).

W obu przypadkach uznano, że została spełniona przesłanka interesu publicznego – działanie w ramach *resolution* było konieczne dla ochrony stabilności finansowej oraz uniknięcia zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarek Chorwacji i Słowenii (znaczenie działalności podmiotów dla finansowania małych i średnich przedsiębiorstw) (SRB 2022e; SRB 2022d). Oba podmioty wznowiły swoją działalność od 2 marca 2022 r. w pełnym wymiarze, tj. bez żadnych ograniczeń w dostępie do środków przez klientów banków (SRB 2022e).

Sposób postępowania wobec Sberbank Europe AG oraz jego spółek zależnych został uzgodniony w ścisłej współpracy z krajowymi organami sieci bezpieczeństwa (ang. *safety net*). Jednocześnie decyzje w zakresie sposobu postępowania wobec wszystkich podmiotów uzyskały poparcie Komisji Europejskiej (SRB 2022e).

3.2. Działania podjęte poza unią bankową, w obrębie UE

Magyar Nemzeti Bank 28 lutego 2022 r. ogłosił, że w związku z oceną sytuacji Sberbank Europe AG przez EBC, jako Banku zagrożonego upadłością, konieczna jest analiza sytuacji jego podmiotu zależnego na Węgrzech. Z tego powodu w tym samym dniu MNB zdecydował o wdrożeniu 2-dniowego moratorium (do końca 1 marca 2022 r.), podczas którego klienci banku mogli jedynie dokonywać płatności kartami. Niemożliwe było dokonywanie przelewów oraz transakcji gotówkowych (MNB 2022a). 1 marca 2022 r., ze względu na poważne problemy z płynnością i kapitałem Sberbank Hungary Ltd będące pokłosiem problemów spółki-matki, tj. Sberbank Europe AG, oraz Sberbank of Russia, MNB cofnął licencję bankową spółki zależnej Sberbanku na Węgrzech i nakazał jej likwidację w ramach standardowej procedury upadłościowej²⁰. Jako likwidatora wyznaczono Financial Stability and Liquidator Non-profit Limited Liability Company (PSFN). Jak podkreślił MNB, decyzja ta została podjęta po nieudanych próbach rozwiązania problemów tego Banku, mających na celu ochronę interesów klientów (MNB 2022b). Decyzja o likwidacji stała się podstawą rozpoczęcia wypłaty depozytów gwarantowanych, które są dokonywane

²⁰ 4 marca 2022 r. Sąd Gospodarczy Sądu Metropolitarnego w Budapeszcie opublikował postanowienie nr Cg. 01-10-041720/676 w Dzienniku Urzędowym Spółek, który odnotowuje otwarcie likwidacji Sberbank Hungary Ltd.

przez krajowego gwaranta depozytów – OBA. Wypłata depozytów gwarantowanych do równowartości 100 tys. euro (ok. 38 mln forintów według ówczesnego kursu walutowego) rozpoczęła się w ciągu 10 dni roboczych (OBA 2022c)²¹. Zgodnie z informacjami opublikowanymi na stronie gwaranta, suma środków gwarantowanych dla 65 tys. deponentów wyniosła 146,8 mld forintów (OBA 2022b), podczas gdy środki zgromadzone w funduszu gwarantowania depozytów na koniec 2020 r. wynosiły ok. 80,5 mld forintów (EBA 2021b). Wypłaty były realizowane za pośrednictwem poczty, banku-agenta (Takarékbank Zrt.) lub poprzez notyfikację numeru rachunku w OBA (OBA 2022a).

Działania czeskiej *safety net* w odniesieniu do Sberbank CZ, a.s. zostały podjęte niemal od razu po inwazji wojsk rosyjskich na Ukrainę. Już 25 lutego 2022 r. CNB wydał oświadczenie, że monitoruje sytuację Banku i wykorzystuje narzędzia nadzorcze (CNB 2022). 28 lutego 2022 r. CNB poinformował o rozpoczęciu procedury, której celem jest wycofanie licencji bankowej w wyniku znaczącego pogorszenia się sytuacji płynnościowej Banku. Pierwszym elementem tej procedury było wdrożenie wstępnego środka polegającego na zakazie podejmowania przez Bank działań w odniesieniu do jego aktywów i pasywów, a w szczególności zakazano udzielania nowych kredytów i przyjmowania depozytów. Jak wskazał CNB, działania te były podjęte w celu ochrony depozytów zgromadzonych w banku²². Wypłata rekompensat za depozyty rozpoczęła się 9 marca 2022 r. i była dokonywana przez lokalnego gwaranta – GSFT za pośrednictwem wybranych oddziałów Komerční banka (GSFT 2022b). Według informacji CNB krajowy gwarant dysponował 35,5 mld koron czeskich na wypłatę ubezpieczonych depozytów, co w pełni umożliwiło pokrycie wypłat (CNB 2022). Środki gwarantowane w Banku wynosiły 24,2 mld koron czeskich i dotyczyły ponad 106 tys. klientów (ok. 95 tys. osób fizycznych i 11 tys. osób prawnych). Prawie połowa klientów zdeponowała w banku do 10 tys. koron czeskich (z czego ok. 3 tys. do 1 korony czeskiej). Jednocześnie ok. 2,6 tys. klientów posiadało w banku środki przekraczające limity gwarancji, w tym 30 osób posiadało w banku ponad 100 mln koron. Deponenti Sberbank CZ inni niż obywatele Czech pochodzili ze 104 krajów, głównie Rosji (2 667 klientów) oraz Ukrainy (1 428 klientów) (GSFT 2022b). Według informacji opublikowanych przez czeski system gwarantowania depozytów na 25 marca 2022 r. ponad 53 tys. klientów otrzymało zwrot depozytów gwarantowanych w kwocie 19,9 mld koron czeskich (GSFT 2022a).

3.3. Działania podejmowane poza UE

Jak wspomniano 3 listopada 2021 r. AIK Banka podpisał umowę w sprawie nabycia Sberbank Serbia od Sberbank Europe AG (Naša AIK Banka 2022b), która do czasu kryzysu na przełomie lutego i marca 2022 r. nie została sfinalizowana. W związku z nowo

²¹ Od 1 stycznia 2024 r. docelowo okres ten ma zostać skrócony do 7 dni roboczych (Act CCXXXVII of 2013 on Credit Institutions and Financial Enterprises).

²² Ochroną w Czechach objęte są środki osób fizycznych i prawnych oraz samorządów, o ile pochodzą one z wpływów podatkowych i nie przekraczają 500 tys. euro (CNB 2022).

powstałymi okolicznościami związanymi z działalnością dotychczasowego akcjonariusza Sberbank Europe AG, serbski NBS – podjął decyzję o wszczęciu procedury w odniesieniu do Sberbank Srbija, co umożliwiło bezpośrednią sprzedaż akcji Sberbank Srbija przez NBS. W istocie transakcja stanowiła finalizację wcześniej wynegocjowanej umowy (Radio Slobodna Evropa 2022). 28 lutego 2022 r. poinformowano, że AIK Banka a.d. Beograd²³ zawarł z NBS porozumienie w sprawie nabycia akcji Sberbank Srbija a.d. Beograd, na podstawie którego nabywca stał się jedynym właścicielem podmiotu poddanemu procedurze *resolution*²⁴. Do finalizacji transakcji doszło 1 marca 2022 r. (NBS 2022b). W ten sposób serbska spółka zależna Sberbank Europe AG stała się członkiem serbskiej krajowej grupy bankowej. NBS zapewnił, że Sberbank Srbija cechuje się wysoką płynnością oraz jest dobrze skapitalizowany (NBS 2022a). 2 marca 2022 r. Sberbank Srbija oficjalnie zmienił nazwę na Naša AIK Banka, stając się operacyjnie częścią krajowej grupy bankowej AIK Banka (Naša AIK Banka 2022c), która powiększyła w ten sposób liczbę klientów o ponad 180 tys. osób fizycznych i prawnych, a suma aktywów wzrosła o 1,7 mld euro (Naša AIK Banka 2022a).

Z kolei w Bośni i Hercegowinie instytucje tworzące sieć bezpieczeństwa finansowego już 25 lutego 2022 r. wydały wspólne oświadczenie (Centralna banka Bosne i Hercegovine 2022) zapewniające o stabilności podmiotów nadzorowanych w związku z wydarzeniami na Ukrainie. Wyjaśniono, że sankcje nakładane na rosyjskie instytucje kredytowe nie dotyczą podmiotów bankowych operujących w Bośni i Hercegowinie. Z uwagi na nietypowy podział administracyjny Bośni i Hercegowiny dwa Banki tam operujące, będące podmiotami zależnymi Sberbank Europe AG, podlegały nadzorowi dwóm różnym organom:

- 1) Sberbank BH d.d. Sarajevo podlegał nadzorowi Agencija za Bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (FBA);
- 2) Sberbank a.d. Banjaluka był nadzorowany przez Agencija za Bankarstvo Republike Srpske (BARS).

FBA podjęła decyzję w sprawie wyznaczenia zewnętrznych administratorów w Sberbank BH d.d. Sarajevo z uwagi na „znaczenie instytucji w systemie finansowym, celem zachowania stabilności systemu bankowego, ochrony deponentów i wierzycieli oraz zachowania bezpiecznego, stabilnego i zgodnego z prawem działania podmiotu” (FBA 2022b). Następnie w wyniku zdarzeń będących jednak reakcją klientów na sankcje nakładane na rosyjskie podmioty, FBA podjęła decyzję o wszczęciu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji Sberbank BH d.d. Sarajevo (FBA 2022a), ustanawiając od północy 2 marca 2022 r. 48-godzinny okres umożliwiający podjęcie działań niezbędnych do wdrożenia *resolution*, zapewniając jednak dostęp do bankomatów i płatności kartami przez klientów. Zgodnie z decyzją FBA ASA Finance d.d. Sarajevo jako podmiot nabywający zobowiązany został do otwarcia placówek restrukturyzowanego podmiotu 4 marca 2022 r. o godzinie 8:00.

²³ Od 2016 roku jedynym właścicielem AIK Bank jest MK Group, który należy do Wheat Corn Holding B.V. (zarejestrowany w Królestwie Niderlandów).

²⁴ Jak wspomniano wcześniej, proces sprzedaży Sberbank Srbija rozpoczął się w listopadzie 2021 roku (Nova Ekonomija 2022).

Druga ze spółek, Sberbank a.d. Banja Luka, doświadczyła znacznego odpływu depozytów klientów w związku z czym BARS podjęła decyzję o wszczęciu procesu *resolution* (BARS 2022). BARS dokonała oceny interesu publicznego pod kątem spełnienia celów *resolution* określonych w prawie krajowym, oceniając, że restrukturyzacja podmiotu realizuje wszystkie cele, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony depozytów gwarantowanych, ochrony środków i innych aktywów klientów oraz pozwala na uniknięcie negatywnych skutków dla stabilności finansowej, i uznając, że likwidacja lub upadłość Banku miałyby negatywny wpływ na stabilność sektora finansowego i gospodarki realnej. Termin rozpoczęcia *resolution* ustalono na 1 marca 2022 r. godzinę 08:00. W konsekwencji Sberbank a.d. Banja Luka został przejęty przez Nova banka a.d. Banja Luka.

4. Syntetyczna ocena podjętych działań restrukturyzacyjnych i *resolution*

Problemy Sberbank Europe AG rozpoczęły się bezpośrednio po inwazji Rosji na terytorium Ukrainy. Ryzyko sankcji wobec agresora wynikające m.in. z wypowiedzi polityków i decydentów, jak również ogólna niechęć wobec kapitału rosyjskiego (ocenianego jako pośrednio wspierającego działania Rosji), wpłynęły silnie na pogorszenie sentymentów wśród inwestorów oraz klientów spółek zależnych Sberbanku w Europie i przełożyło się na gwałtowny odpływ środków, w tym zwłaszcza depozytów z jego europejskich spółek zależnych. Sytuację pogarszał brak wsparcia płynnościowego ze strony spółki-matki, m.in. na skutek restrykcji banku centralnego Rosji, który zakazał transferów waluty za granicę. Nadto pogorszeniu uległy wyceny zarówno akcji, jak i instrumentów finansowych emitowanych przez spółki z grupy. Przykładowo, od dnia inwazji na Ukrainę 24 lutego 2022 r. do dnia ogłoszenia działań przez większość organów *resolution* (1 marca 2022 r.) istotnie wzrosła wycena CDS Sberbank Europe AG, która wskazywała na niezwykle gwałtowny wzrost szacowanego przez inwestorów ryzyka upadłości podmiotu²⁵.

W efekcie problemów płynnościowych i braku wsparcia ze strony spółki-matki, nadzorca i organy *resolution* w krajach goszczących Sberbank Europe AG, jego podmiotów zależnych oraz oddziały podjęły działania, a w ich konsekwencji:

- Sberbank w Chorwacji został przejęty przez Hrvatska Poštanska Banka;
- Sberbank w Słowenii został przejęty przez Nova ljubljanska banka,;
- podmiotom w Czechach i na Węgrzech (Sberbank CZ oraz Sberbank Magyarország Zrt.) odebrano licencję bankową i rozpoczęto likwidację z wypłatą depozytów;
- akcje podmiotu zależnego w Serbii zostały sprzedane do AIK Banka;
- spółki zależne w Bośni i Hercegowinie zostały przejęte przez banki ASA Banka oraz Nova Banka a. d. in Banja Luka.

²⁵ Tj. o 404,36 bps do poziomu 818,16 bps, a 24 marca 2022 r. osiągnęła szczytowy poziom 6467,42 bps. Źródło: dane agencji S&P.

Zgodnie z oceną SRB nie były wymagane działania z zakresu *resolution* wobec austriackiej spółki Sberbank Europe AG (SBEU) pełniącej funkcję spółki-matki dla większości działających na obszarze Europy banków z grupy Sberbank. Natomiast postanowiono zlikwidować SBEU zgodnie z austriackimi przepisami dotyczącymi postępowania upadłościowego, a austriacki system gwarantowania depozytów dokonał wypłat depozytów gwarantowanych.

W wyniku nałożenia sankcji społeczności międzynarodowej, będących konsekwencją rosyjskiej inwazji na Ukrainę oraz zachowań klientów, doszło zatem do transgranicznego kryzysu w grupie bankowej Sberbanku w kilku krajach UE²⁶. Kryzys ten zaangażował wiele organów *resolution* w UE, a także w dwóch krajach europejskich poza UE. Był to pierwszy kryzys bankowy na tak znaczną skalę w Europie po globalnym kryzysie finansowym. Był to także pierwszy przykład transgranicznego zarządzania kryzysowego w Europie według zasad Dyrektywy BRR, choć nie zostało to szeroko nagłośnione i jest mało znane poza wąskim gronem interesariuszy.

Grupa Sberbank prowadząca działalność w państwach Europy Środkowo-Wschodniej doświadczyła istotnej utraty płynności, głównie z powodu znacznego wycofania depozytów, czego konsekwencją stała się potrzeba uruchomienia w odniesieniu do banków spółek zależnych Sberbank Europe AG w kilku krajach *resolution* lub postępowania upadłościowego. Warto zwrócić uwagę, że zgodnie z komunikatem opublikowanym przez Sberbank of Russia to spółka-matka zdecydowała o opuszczeniu rynku europejskiego ze „względów bezpieczeństwa” dla jej pracowników oraz biur, a także z powodu odpływu środków, któremu nie mogła zapobiec. W oświadczeniu wskazano jednak, że spółki zależne były dobrze skapitalizowane, a wysoka jakość aktywów, którymi dysponowały, pozwalała na sfinansowanie wypłat wobec wszystkich deponentów (Sberbank of Russia 2022). Natomiast podjęte działania *resolution* lub postępowania upadłościowe z punktu widzenia ogniw sieci bezpieczeństwa były zasadne głównie z powodu utraty płynności podmiotów zależnych Sberbank of Russia w kilku krajach europejskich. Ocena skali i charakteru kryzysu była zatem znacznie zróżnicowana po stronie spółki-matki oraz po stronie organów sieci bezpieczeństwa finansowego kontrolujących działalność jej spółek zależnych w Europie. Ramy zarządzania kryzysowego muszą uwzględniać tak odmienne spojrzenie na źródła i potencjalne skutki kryzysu, zabezpieczając interesy krajów, w których fizycznie prowadzona jest działalność i które odpowiadają za stabilne funkcjonowanie podmiotów (w tym finansowo). Ramy zarządzania kryzysowego powinny zatem uwzględniać występujące w krajach goszczących instytucje finansowe, ryzyka dla stabilności finansowej, co w nomenklaturze angielskiej określa się *home-host balance*.

²⁶ W istocie był to pierwszy kryzys po implementacji, w którego zarządzanie włączonych było kilka krajowych organów *resolution* z unii bankowej, a także kilka spoza unii bankowej, w tym także spoza UE. Przy poprzednim *resolution* na terenie unii bankowej (*resolution* Banco Popular Espanol) zasadniczo zaangażowany był głównie organ *resolution* z Hiszpanii (choć bank posiadał również aktywa poza granicami kraju, to jednak organy te nie były zaangażowane w związku z ich stabilną sytuacją) (Kozłowska 2019a, s. 61–80).

Tabela 4. Podsumowanie działań wobec poszczególnych spółek grupy Sberbank Europe AG

Nazwa podmiotu	Kraj	Przyczyna podjęcia działań wobec instytucji	Zastosowanie moratorium	Zastosowane rozwiązanie z zakresu zarządzania kryzysowego
Sberbank Europe AG	Austria	Odływ depozytów z powodu materializacji ryzyka reputacyjnego	Tak	Zakaz kontynuacji działalności i wypłata depozytów
Sberbank a.d. Banja Luka	Bośnia i Hercegowina	Odływ depozytów spowodowany oceną Sberbank Europe AG jako FOLTF	Nie*	Przejęcie
Sberbank BH d.d.	Bośnia i Hercegowina	Brak jednoznacznego wskazania przyczyny przez organ <i>resolution</i>	Nie*	Przejęcie
Sberbank d.d.	Chorwacja	Odływ depozytów z powodu materializacji ryzyka reputacyjnego	Tak	Przejęcie
Sberbank CZ a.s.	Czechy	Odływ depozytów po eskalacji konfliktu zbrojnego	Nie	Zakaz kontynuacji działalności i wypłata depozytów
Sberbank Srbija a.d.	Serbia	Brak jednoznacznego wskazania przyczyny przez organ <i>resolution</i>	Nie	Przejęcie
Sberbank banka d.d.	Słowenia	Odływ depozytów z powodu materializacji ryzyka reputacyjnego	Tak	Przejęcie
Sberbank Magyarorszag Zrt.	Węgry	Problemy kapitałowe i płynnościowe	Tak	Wycofanie licencji i wypłata depozytów

* Nie zastosowano moratorium (jako instrumentu zawieszenia obsługi zobowiązań, realizacji zabezpieczeń i możliwości wypowiedzania umów), ale ustanowiono 48-godzinne okresy przejściowe, podczas których podmioty miały czas na wdrożenie *resolution* i funkcjonowały w ograniczonym zakresie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie komunikatów organów *resolution* oraz European Parliament (2022).

W przypadku analizowanej grupy bankowej, Europejski Bank Centralny ocenił, że Sberbank Europe AG, będący podmiotem dominującym pozostałych spółek z grupy, znalazł się na progu upadłości (FOLTF). SRB potwierdziła tę ocenę i we współpracy z krajowymi organami przymusowej restrukturyzacji postanowiła o przeprowadzeniu procesu *resolution* dwóch podmiotów (podmioty w Słowenii i Chorwacji) oraz likwidacji spółki dominującej (spółka-matka w Austrii) zgodnie z krajowymi przepisami dotyczącymi postępowania upadłościowego (choć nie były to decyzje zgodne z planem działania przewidzianym w planie *resolution* grupy). Decyzje te zostały wdrożone przez krajowe organy *resolution*. Działania z zakresu zarządzania kryzysowego podjęły także organy spoza unii bankowej, jak również spoza UE. W każdym z wymienionych obszarów instytucjonalne uwarunkowania procesu *resolution* są odmienne. Wydaje się jednak, że nie wpłynęło to na szybkość działania sieci bezpieczeństwa finansowego. Podsumowanie wszystkich podjętych działań zawarto w tabeli 4. Należy zauważyć, że choć w przypadku unii bankowej proces decyzyjny miał miejsce na szczeblu centralnym (ponadnarodowym), to wdrożenie wszystkich działań następowało na poziomie krajowym, przez lokalne organy na podstawie uregulowań narodowych. Kluczowym ogniwem systemu zarządzania kryzysowego w Europie są zatem organy krajowe. Bez wątpienia, sprawność ich działania nie byłaby możliwa gdyby nie wypracowane rozwiązania międzynarodowe, zapewniające szybki przepływ informacji.

W kontekście oceny prowadzonych działań w odniesieniu do Sberbank Europe AG należy zauważyć, że prawdopodobnie istotny był fakt przeprowadzenia wcześniej uzgodnień w zakresie sprzedaży podmiotów zależnych SBEU. Oznaczało to, że zarówno Sberbank Europe AG, jak i jego spółki zależne prowadziły już aktywne działania mające na celu sprzedaż aktywów, tym bardziej że wstępne uzgodnienia z podmiotami przejmującymi zostały już dokonane. Podkreślić jednak należy, że w większości podmiotów, ostatecznymi podmiotami przejmującymi były inne instytucje niż pierwotnie uzgodniono.

W obliczu powyższego, tym bardziej interesujący wydaje się sposób postępowania w krajach, w których nie zdecydowano się na uruchomienie *resolution*. Konsekwencją tego była konieczność wypłaty depozytów gwarantowanych, choć według dostępnych danych tylko jeden kraj (Czechy) dysponował funduszem gwarantowania depozytów w pełni pokrywającym ich wypłaty.

Tabela 5. Struktura podmiotów przejmujących w działaniach *resolution* wobec spółek z grupy Sberbank Europe AG

Państwo	Podmiot poddany procedurze <i>resolution</i>	Podmiot przejmujący	Informacje dot. podmiotu przejmującego		
			Dominujący akcjonariusz/ udziałowiec	Odpowiednik formy własności	Udział kapitałowy w podmiocie przejmującym (%)
Bośnia i Hercegowina	Sberbank a.d. Banjaluka	Nova banka a.d. Banja Luka	MG MIND DOO ^a	Spółka z o.o.	99
	Sberbank BH d.d. Sarajevo	ASA Banka d.d. Sarajevo	ASA FINANCE d.d. Sarajevo ^b	Spółka z o.o.	60
Chorwacja	Sberbank d.d.	Hrvatska Poštanska Banka d.d.	Skarb państwa ^c	-	45
Serbia	Sberbank Srbija	AIK Banka	MK Group ^d	Spółka z o.o.	100
Słowenia	Sberbank banka dd	Nova Ljubljanska banka d. d.	Bank of New York Mellon ^{e,f}	w imieniu posiadaczy GDR	57,09

^a Właścicielem jest Mladen Milanovic Kaja (osoba fizyczna).

^b Spółka należy do ASA Group będącej podmiotem prywatnym obecnym w obszarze ubezpieczeń, bankowości, a także zarządzania funduszami i rozwiązań FinTech.

^c Głównym akcjonariuszem jest skarb państwa, pozostałe akcje należą do Croatian Post PLC (11%), Croatian Deposit Insurance Agency (9%), Croatian Pension Insurance Institute (9%) oraz inni mniejszościowi akcjonariusze (26%).

^d MK Group jest serbską spółką holdingową działającą w sektorze rolnictwa, bankowości i turystyki.

^e Bank of New York Mellon to amerykańska spółka holdingowa o globalnym zasięgu działająca w obszarze bankowości i usług finansowych.

^f Drugim pod względem udziałów akcjonariuszem jest rząd Słowenii.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeglądu sprawozdań finansowych i stron internetowych podmiotów zaangażowanych w transakcje przejęcia.

Tabela 6. Wypłaty depozytów a środki funduszu gwarantowania depozytów

Kraj	Wysokość wypłat środków gwarantowanych	Wysokość funduszu gwarantowania depozytów (według danych na koniec 2020 r.)
Austria	947 mln euro	432 mln euro
Czechy	24,2 mld koron czeskich	35,5 mld koron czeskich
Węgry	146,8 mld forintów	80,5 mld forintów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gwarantów oraz EBA (2021b).

Z dostępnych informacji wynika zatem, że austriacki i węgierski gwarant depozytów byli zmuszeni do skorzystania z dodatkowych źródeł finansowania. Nie udostępniono jednak informacji na ich temat. Stawia to pod znakiem zapytania adekwatność poziomu środków zgromadzonych w ramach sieci bezpieczeństwa finansowego na finansowania działań kryzysowych. Przykład ten wskazuje także, jak istotne znaczenie ma zapewnienie alternatywnych źródeł finansowania wypłat depozytów oraz finansowania działań restrukturyzacyjnych. Pomimo znacznego postępu w zakresie uregulowania finansowania wypłat depozytów i *resolution* obszar ten wymaga dalszych analiz.

Z pewnością czynnikiem utrudniającym ocenę efektywności przeprowadzonych transakcji przejęcia jest brak informacji na temat ich warunków, w tym potencjalnego wsparcia ze strony funduszy *resolution* i gwarantowania depozytów (z wyjątkiem kwot dokonanych wypłat depozytów w przypadku likwidacji podmiotów). Niemniej jednak analiza kryzysu Sberbank Europe AG oraz jego spółek zależnych pozwala na identyfikację obszarów zarządzania kryzysowego, które wymagają dalszych prac i analizy. Kluczowe wydaje się być finansowanie i wyzwania w jego zakresie, co zasygnalizowano wyżej. Drugą istotną kwestią jest krytyczne podejście do strategii *resolution* przyjmowanych na etapie planowania *resolution*. Przyjęta przez SRB strategia SPE oraz wdrożenie określonych narzędzi *resolution* wobec poszczególnych podmiotów w zasadzie nie zostały zrealizowane. Analizy wymaga, czy strategia ta okazała się nieefektywna (w ogóle) czy nieadekwatna do danych uwarunkowań, co uzasadniałoby potrzebę szerszego podejścia do procesu planowania *resolution*. Takie szersze podejście powinno wówczas kłaść większy nacisk na przyjmowanie różnych scenariuszy kryzysu na etapie planowania i tworzenie dla nich dedykowanych strategii działania.

Przykład kryzysu Sberbank Europe AG może być inspiracją do dalszych analiz procesu zarządzania kryzysowego jako całości i czynników jakie na niego oddziałują. W szczególności przykład ten może stanowić studium przypadku do określenia znaczenia i wpływu czynników pozafinansowych (np. pochodzenie kapitału czy względy polityczne) na przebieg i efektywność procesów antykryzysowych.

Bibliografia

Act CCXXXVII of 2013 on Credit Institutions and Financial Enterprises, <https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A1300237.tv&targetdate=&printTitle=Act+CCXXXVII+of+2013&dbnum=62&getdoc=1> (dostęp: 04.04.2022).

Alińska A. (2012), *Sieć bezpieczeństwa finansowego jako element stabilności funkcjonowania sektora bankowego*, „Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego. Studia i Prace”, nr 4.

BARS (2022), *Decision on initiation of the resolution process on „Sberbank“ a.d. Banja Luka*, <https://abrs.ba/en/decision-on-initiation-of/n66> (dostęp: 30.03.2022).

BFG (2022), *Aktualności*, <https://www.bfg.pl/-/aktualnosci/> (dostęp: 22.03.2022).

BS (2022), *Restrictions on Slovenia's Sberbank banka on Monday and Tuesday*, <https://www.bsi.si/en/media/1806/poslovanje-slovenske-sberbank-banke-v-ponedeljek-in-torek-omejeno> (dostęp: 01.04.2022).

Capiga M., Gradoń W., Szustak G. (2018), *Sieć bezpieczeństwa finansowego*, CeDeWu, Warszawa.

Centralna banka Bosne i Hercegovine (2022), *Joint statement of the CBBH, DIA and the FBiH and RS Banking Agencies* <https://www.cbbh.ba/press/ShowNews/1416?title=Joint-statement-of-the-CBBH-DIA-and-the-FBiH-and-RS-Banking-Agencies> (dostęp: 30.03.2022).

CNB (2022), *CNB launches steps to revoke the licence of Sberbank CZ*, <https://www.cnb.cz/en/cnb-news/press-releases/CNB-launches-steps-to-revoke-the-licence-of-Sberbank-CZ/> (dostęp: 01.04.2022).

EBA (2020), *ANNEX – Republic of Serbia*, https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/News%20and%20Press/Press%20Room/Press%20Releases/2020/EBA%20acknowledges%20Commission%E2%80%99s%20decision%20on%20equivalence%20for%20Serbia%20and%20South%20Korea/Annex%20Serbia.pdf (dostęp: 04.04.2022).

EBA (2021a), *ANNEX – Republic of Bosnia and Herzegovina*, https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Opinions/2021/1024370/Annex%20Bosnia%20Herzegovina%20Equivalence.pdf (dostęp: 04.04.2022).

EBA (2022), *Deposit Guarantee Schemes Data*, <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/recovery-and-resolution/deposit-guarantee-schemes-data> (dostęp: 18.08.2022)

EBC (2020), *Communiqué on Croatia*, https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200710_1~88c0f764e7.pl.html (dostęp: 31.03.2022).

EBC (2022), *ECB assesses that Sberbank Europe AG and its subsidiaries in Croatia and Slovenia are failing or likely to fail*, <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2022/html/ssm.pr220228~3121b6aec1.pl.html> (dostęp: 29.03.2022).

ESA (2022a), *Sberbank Europe AG Information on compensation*, <https://www.einlagensicherung.at/sbe2.php> (dostęp: 01.04.2022).

ESA (2022b), *Sberbank Europe AG*, <https://www.einlagensicherung.at/> (dostęp: 01.04.2022).

European Parliament (2022), *Public hearing with Elke König, Chair of the Single Resolution Board*, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/689435/IPOL_BRI\(2022\)689435_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/689435/IPOL_BRI(2022)689435_EN.pdf) (dostęp: 01.04.2022).

FBA (2022a), *Obavijest o pokretanju postupka restrukturiranja nad Sberbank BH d.d. Sarajevo i privremenoj obustavi izvršenja obaveza plaćanja*, <https://www.fba.ba/eng/notification-of-initiating-resolution-proceedings-against-sberbank-bh-dd-sarajevo-and-a-temporary-suspension-of-the-settlement-of-payment-obligations> (dostęp: 30.03.2022).

FBA (2022b), *Rješenje o imenovanju eksternog upravnika u SBERBANK BH d.d. Sarajevo*, <https://www.fba.ba/eng/a-decision-on-appointing-an-external-administrator-in-sberbank-bh-dd-sarajevo> (dostęp: 30.03.2022).

Federal Act on Deposit Guarantee Schemes and Investor Compensation in Credit Institutions (Deposit Guarantee Schemes and Investor Compensation Act – ESAEG), https://ypfsresource.library.blob.core.windows.net/fcic/YPFS/ESAEG_en_BGBI_I_46_2019.pdf (dostęp: 04.04.2022).

Financial Stability Board (2011), *Key Attributes of Effective Resolution Regimes*.

FMA (2022a), *FMA imposes a moratorium upon "Sberbank Europe AG" on behalf of the SRB: Payment and delivery obligations suspended until 01 March 2022*, <https://www.fma.gv.at/en/fma-imposes-a-moratorium-upon-sberbank-europe-ag-on-behalf-of-the-srb-payment-and-delivery-obligations-suspended-until-01-march-2022/> (dostęp: 29.03.2022).

FMA (2022b), *Upon instruction by the ECB, the FMA has prohibited "Sberbank Europe AG" from continuing business operations and has appointed Gerd Konezny as Government Commissioner*, <https://www.fma.gv.at/en/upon-instruction-by-the-ecb-the-fma-has-prohibited-sberbank-europe-ag-from-continuing-business-operations-and-has-appointed-gerd-konezny-as-government-commissioner/> (dostęp: 31.03.2022).

FMA (2022c), *FMA/OeNB: insolvency of Sberbank averted – all creditors able to be serviced in a timely manner*, <https://www.fma.gv.at/en/fma-oenb-insolvency-of-sberbank-averted-all-creditors-able-to-be-serviced-in-a-timely-manner/> (dostęp: 18.05.2022).

Gospodarowicz M. (2015), *System gwarantowania depozytów z uwzględnieniem indywidualnego ryzyka banku i ryzyka systemowego*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.

GSFT (2022a), *Garanční systém finančního trhu zahájí zítra, 9. března, výplatu základních náhrad vkladů klientům Sberbank CZ. týká se více než 100 000 klientů*, <https://www.garancnisystem.cz/GSFT-zahaji-9-3-vyplatu-zakladnich-nahrad-vkladu-Sberbank> (dostęp: 01.04.2022).

GSFT (2022b), *On march 9, 2022, the financial market guarantee system will commence the payout of basic compensation for deposits to the clients of Sberbank CZ, a.s. through the branch network of Komerční banka*, <https://www.garancnisystem.cz/en/On-march-9-2022-financial-market-guarantee-system-will-commence-the-payout-of-basic-compensation-for-deposits-to-the-clients-of-Sberbank-CZ> (dostęp: 18.03.2022).

HNB (2022a), *Sberbank d.d. određen dvodnevni moratorij*, <https://www.hnb.hr/-/sberbank-d-d-odredjen-dvodnevni-moratorij> (dostęp: 01.04.2022).

HNB (2022b), *Notification about the adoption of the Decision on the opening of resolution proceedings against Sberbank d.d., Zagreb*, https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/About%20Us/Governance%20structure/Notifications%20of%20resolution%20cases/2022/Croatian%20National%20Bank%20/1027635/237-091-091-22-4-notification_EBA_20220301222339.pdf (dostęp: 18.03.2022).

HNB (2022c), *Resolution of Sberbank d.d. – new owner Hrvatska poštanska banka d.d.*, <https://www.hnb.hr/en/-/resolution-of-sberbank-d-d-new-owner-hrvatska-postanska-banka-d-d> (dostęp: 18.03.2022).

Jura T. (2021), *Kredyty waloryzowane do franka szwajcarskiego a ryzyko systemowe w polskim sektorze bankowym*, „Bezpieczny Bank”, nr 2(83).

Kozińska M. (2017), *Ryzyko prawne w zarządzaniu kryzysowym – wnioski z upadłości Banco Popular Español*, „Bezpieczny Bank”, nr 3(68).

Kozińska M. (2018a), *Nowe ramy instytucjonalne spółdzielczości bankowej w Polsce – wyzwania dla banków i stabilności finansowej* [w:] E. Miklaszewska (red.), *Banki w nowym otoczeniu społecznym, gospodarczym i technologicznym*, Poltext, Warszawa.

Kozińska M. (2018b), *Przymusowa restrukturyzacja banków w Unii Europejskiej*, CeDeWu, Warszawa.

Kozińska M. (2019a), *A resolution in the Spanish Banking Sector: The case of Banco Popular Espanol*, „Cracow Review of Economics and Management”, 6(978).

Kozińska M. (2019b), *Modele działania gwarantów depozytów – zarys teoretyczny*, [w:] S. Juszczyk, R. Balina (red.), *Wybrane zagadnienia rozwoju sektora bankowego*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa.

Kozińska M. (2021), *Banki centralne Unii Europejskiej jako element sieci bezpieczeństwa w czasie pandemii COVID-19*, CeDeWu, Warszawa.

Kozińska M., Michalewicz J., Pycka J., Zdanowicz B. (2020), *Implikacje doświadczeń krajowych i międzynarodowych dla procesu zarządzania kryzysowego w polskim systemie finansowym*, Materiały i Studia Narodowego Banku Polskiego, Warszawa.

Kozińska M., Michalewicz J., Zdanowicz B. (2021), *W poszukiwaniu sposobów finansowania płynności banku w przymusowej restrukturyzacji*, „Bezpieczny Bank”, nr 1(82).

LSE (2022), *Sberbank of Russia*, <https://www.londonstockexchange.com/stock/SBER/sberbank-of-russia/company-page> (dostęp: 18.03.2022).

MNB (2022a), *Two bank holidays at the Hungarian Sberbank, the MNB reviews the situation of the credit institution*, <https://www.mnb.hu/en/pressroom/press-releases/press-releases-2022/two-bank-holidays-at-the-hungarian-sberbank-the-mnb-reviews-the-situation-of-the-credit-institution> (dostęp: 01.04.2022).

MNB (2022b), *Winding up proceedings to start at Sberbank Hungary and its Austrian parent*, <https://www.mnb.hu/en/pressroom/press-releases/press-releases-2022/winding-up-proceedings-to-start-at-sberbank-hungary-and-its-austrian-parent> (dostęp: 01.04.2022).

Naša AIK Banka (2022a), *AIK Banka uspešno završila proces sticanja vlasništva nad Sberbank Srbija*, <https://www.nasaaikbanka.rs/o-nama.930.html?newsId=510> (dostęp: 29.03.2022).

Naša AIK Banka (2022b), *Sberbank Europe AG potpisala ugovor o prodaji svojih banaka u Centralnoj i Istočnoj Evropi*, <https://www.nasaaikbanka.rs/o-nama.930.html?newsId=495> (dostęp: 29.03.2022).

Naša AIK Banka (2022c), *Sberbank Srbija postala Naša AIK Banka*, <https://www.nasaaikbanka.rs/o-nama.930.html?newsId=511> (dostęp: 29.03.2022).

NBS (2022a), *Sberbank Srbija highly liquid and well capitalized, operating as an independent legal entity based in Serbia*, <https://nbs.rs/en/scripts/showcontent/index.html?id=17823> (dostęp: 29.03.2022).

NBS (2022b), *AIK Banka owner of Sberbank Srbija a.d. Beograd as of today*, <https://nbs.rs/en/scripts/showcontent/index.html?id=17836> (dostęp: 01.04.2022).

Nova Ekonomija (2022), *Nastavlja se ukрупnjavanje banaka: Aik banka kupila Sberbanku Srbija*, <https://novaekonomija.rs/vesti-iz-zemlje/nastavlja-se-ukрупnjavanje-banaka-aik-banka-kupila-sberbanku-srbija> (dostęp: 29.03.2020).

Nova Ljubljanska banka d.d. (2022), *Share capital*, <https://www.nlb.si/shares> (dostęp: 01.04.2022).

OBA (2022a), *Compensation of the depositors of Sberbank Magyarorszag Zrt. "VA." (under liquidation)*, https://www.oba.hu/wp-content/uploads/2022/03/Kilencedik-tajekoztato-Sberbank-kartalanitas-10-munkanap_fin_en.pdf (dostęp: 01.04.2022).

OBA (2022b), *Sberbank kártalanítás számokban*, https://www.oba.hu/wp-content/uploads/2022/03/OBA_Sberbank-kartalanitas-szamokban_20220311.pdf (dostęp: 07.04.2022).

OBA (2022c), *The compensation of the depositors of Sberbank Hungary Zrt. is beginning*, <https://www.oba.hu/en/2022/03/04/the-compensation-of-the-depositors-of-sberbank-hungary-zrt-is-beginning/> (dostęp: 01.04.2022).

Oziębala W. (2020), *Współczesne tendencje kształtowania się modelu nadzoru banków. Nadzór makro- i mikroostrożnościowy*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.

Pruski J. (2013), *Perspektywy resolution w Polsce*, Zeszyty BRE Bank-CASE nr 124.

Rada UE (2022), *Unia bankowa*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/banking-union/> (dostęp: 01.04.2022).

Radio Slobodna Evropa (2022), *NBS: Sberbank Srbija likvidna i dobro kapitalizovana*, <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-sberbank-finansije-rusija/31727812.html> (dostęp: 01.04.2022).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE. L. z 2013 r. Nr 176, str. 1 z późn. zm.).

Rozporządzenie Rady (UE) nr 1024/2013 z dnia 15 października 2013 r. powierzające Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególne zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi (Dz. U. UE. L. z 2013 r. Nr 287, str. 63).

Sberbank Europe AG (2012), *Sberbank completes the acquisition of Volksbank International*, <https://www.sberbank.at/press-releases/sberbank-completes-acquisition-volksbank-international> (dostęp: 31.03.2022).

Sberbank Europe AG (2021a) *Consolidated Financial Statements as at December 31*, <https://www.sberbank.at/sites/default/files/pdf/Consolidated%20Financial%20Statements%202020-%20Sberbank%20Europe%20AG.pdf> (dostęp: 24.03.2022).

Sberbank Europe AG (2021b), *Sberbank Europe AG signs share purchase agreement to sell certain subsidiary banks in CEE in order to focus on key markets*, <https://www.sberbank.at/press-releases/sberbank-europe-ag-signs-share-purchase-agreement-sell-certain-subsidary-banks-cee> (dostęp: 28.03.2022).

Sberbank Europe AG (2022a), *About Sberbank Group*, <https://www.sberbank.at/sberbank-europe-ag/about-sberbank-group> (dostęp: 22.03.2022).

Sberbank Europe AG (2022b) *History*, <https://www.sberbank.at/sberbank-europe-ag/history> (dostęp: 22.03.2022).

Sberbank of Russia (2021a), *Annual Report 2020*, https://www.sberbank.ru/common/img/uploaded/_new_site/com/gosa2021/yr-sber-ar20-eng.pdf?_ga=2.1009%2018729.954567829.1648021957-931968882.1648021957 (dostęp: 22.03.2022).

Sberbank of Russia (2021b), *Consolidated Financial Statements Sberbank of Russia and its subsidiaries*, https://www.sberbank.com/common/img/uploaded/files/info/ifrs2022/ifrs_eng_2021_lskfj.pdf (dostęp: 28.03.2022).

Sberbank of Russia (2021c), *Investor Presentation*, https://www.sberbank.com/common/img/uploaded/files/info/ir_presentation_1nov2021.pdf (dostęp: 22.03.2022).

Sberbank of Russia (2022), *Sberbank leaves European market*, https://www.sberbank.ru/en/press_center/all/article?newsID=0b3916dd-9be8-49a5-85d8-5f24d61275ad&blockID=1539&regionID=77&lang=en&type=NEWS (dostęp: 31.03.2022).

SRB (2022a), *Decision of the Single Resolution Board – Assessment of the conditions for resolution in respect of Sberbank banka d.d.*, https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/2022-06-10%20SRB_Non-confidential-version-of-the-resolution-decision-in-respect-of-Sberbank-banka-d.d._1.pdf (dostęp: 28.06.2022).

SRB (2022b), *Decision of the Single Resolution Board – Assessment of the conditions for resolution in respect of Sberbank d.d.*, https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/2022-06-10_SRB-Non-confidential-version-of-the-resolution-decision-in-respect-of-Sberbank-d.d._1.pdf (dostęp: 28.06.2022).

SRB (2022c), *Decision of the Single Resolution Board – Assessment of the conditions for resolution in respect of Sberbank Europe AG*, https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/2022-06-10_SRB-Non-confidential-version-of-the-decision-in-respect-of-Sberbank-Europe-AG.pdf?destination=/en/admin/content/media (dostęp: 28.06.2022).

SRB (2022d), *Notice summarising the decision taken in respect of Sberbank banka d.d.*, <https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/20220103%20SRB%20Notice%20summarising%20the%20decision%20taken%20in%20respect%20of%20Sberbank%20banka%20d.d..pdf> (dostęp: 18.03.2022).

SRB (2022e), *Sberbank Europe AG: Croatian and Slovenian subsidiaries resume operations after being sold while no resolution action is required for Austrian parent company*, <https://www.srb.europa.eu/en/content/sberbank-europe-ag-croatian-and-slovenian-subsidiaries-resume-operations-after-being-sold> (dostęp: 01.04.2022).

SRB (2022f), *SRB determines Sberbank Europe AG in Austria, and its subsidiaries in Croatia and Slovenia as failing or likely to fail*, <https://www.srb.europa.eu/en/content/srb-determines-sberbank-europe-ag-austria-and-its-subsidiaries-croatia-and-slovenia-failing> (dostęp: 01.04.2022).

Swissinfo (2022), *Finance watchdog orders 'protective measures' at Sberbank Switzerland*, <https://www.swissinfo.ch/eng/finance-watchdog-orders--protective-measures--at-sberbank-switzerland/47405308> (dostęp: 22.03.2022).

Zaleska M. (2015), *Zintegrowane ramy finansowe – koncepcja i wyzwania*, [w:] M. Zaleska (red.), Europejska Unia Bankowa, Difin, Warszawa.

Zaleska M. (2021), *Reakcja sieci bezpieczeństwa finansowego na wybuch pandemii COVID-19*, [w:] M. Zaleska, *Wpływ COVID-19 na finanse. Polska perspektywa*, Difin, Warszawa.

Zdanowicz B. (2007), *Podstawowe dylematy i kryteria wyboru formuły systemu gwarantowania depozytów w świetle teorii i doświadczeń międzynarodowych*, „Bezpieczny Bank”, nr 1.